

بسیج دانشجویی دانشکده
حقوق و علوم سیاسی
هفته سوم آبان ماه ۱۴۰۰ /
شماره چهارم

مکتب

آمریکارو به افول است. این وضعیتی که آمریکایی‌ها
دچارش شدند، عامل بلندمدت دارد؛ اینها در طول
تاریخ وضعیتی را به وجود آوردند که نتیجه‌اش
همین است و به این آسانی‌ها علاج‌شدنی نیست.
این سنت الهی است، اینها محکومند به اینکه ساقط
بشوند، محکومند به اینکه افول کنند، زایل بشوند از
صحنه قدرت جهانی
مقام معظم رهبری

سر خط یک سخن سر دبیر

هفته اول آبان ماه بود که انتشار یک یادداشت انتقادی خطاب به یکی از مراجع حوزه، همچون بمب خبری در فضای رسانه‌های کشور پیچید پس از آنکه حضرت آیت‌الله صافی در دیدار با رئیس مجلس، اظهار کردند: «این که با بسیاری از کشورها قهر باشیم، به ضرر مردم است...» پایگاه خبری رجانیوز در یادداشتی با عنوان «هشت سال عبرت کافی نیست؟» در واکنش به گفته حضرت آیت‌الله صافی نوشت: این عبارت ایشان، دلالت بر همان معنایی دارد که رهبر انقلاب در بیانیه گام دوم انقلاب از آن با تعبیر «تحلیل سراپا غلط» یاد کرده است؛ این که مشکلات معیشتی مردم را نه به اراده و توانمندی مسئولان و ظرفیت‌های وطنی و بومی، بلکه به مناسبات خارجی

متصل کنیم و در اقتصاد برون‌زا باشیم جدای از اینکه مطلب منتشر شده در رسانه مذکور، انتقاد از آیت‌الله صافی بوده یا اهانت به ایشان، واکنش‌هایی از برخی اشخاص و نهادها مشاهده شد که بیش از آنکه نشانگر دلسوزی شان نسبت به مرجعیت باشد، نشان دهنده تناقض در رفتار این جماعت بود.

سایت خبری

رجانیوز و همچنین مهدی جمشیدی نویسنده یادداشت یاد شده، تا چند روز پس از انتشار مطلب مورد بحث، مورد حمله بزرگان و تشکیلات حوزوی (جامعه مدرسین و جامعه روحانیت) قرار گرفتند هر روز بزرگی از قم برمخاست و ضمن محکومیت و تقبیح مطلب رجانیوز، برخورد با این رسانه و نویسنده یادداشت را مطالبه می‌کرد. تا اینکه جناب حجت‌الاسلام منتظری دادستان کل کشور نیز به ماجرا ورود کرده و ضمن اتخاذ موضعی مشابه مواضع بزرگان قم، اعلام کرد که اهانت به مرجعیت از سوی رجانیوز و مهدی جمشیدی را پیگیری خواهد کرد.

حجت‌الاسلام منتظری ضمن اظهار تاسف از اینکه اشخاصی به خودشان اجازه می‌دهند که حریم مرجعیت شیعه را به بهانه‌هایی مورد هتک حرمت قرار دهند، اظهار کرد: از آنجاییکه شخص منتشر کننده این مطلب، طلبه و مرتبط با حوزه علمیه است، رسیدگی به موضوع، درحوزه صلاحیت داسرا و دادگاه ویژه روحانیت است که به آن مرجع ابلاغ شده که ماجرا را در دستور رسیدگی و پیگیری قرار دهد.

گرچه پیرو این دستور دادستان کل دفتر آیت‌الله صافی طی اطلاعیه‌ای به نقل از ایشان اعلام کرد: حضرت آیت‌الله العظمی صافی گلپایگانی دام ظلّه العالی فرمودند حقیر از مردم بزرگوار ایران، کمال تشکر و سپاس را دارم و از هیچ فرد و نهاد و جریانی، گله و شکایتی ندارم و از خداوند متعال مسئلت دارم که بر اعتلا و عزت و اقتدار مردم و کشور عزیز بیفزاید و نگرانی‌ها و مشکلات به فضل الهی در ظل عنایات حضرت بقیّه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف برطرف گردد ان شاء الله.

با این حال، موضع‌گیری سریع و قاطعانه دادستان کل کشور در قبال مطلب انتقادی رجانیوز و اعلام اینکه نویسنده یادداشت دادگاهی خواهد شد، قلب جریان انقلابی اصیل را به درد آورد. نه برخورد دادستان با رجانیوز و مهدی جمشیدی، که مواضع متناقض آقای منتظری و همچنین برخی از بزرگان حوزه در مواردی مشابه باعث تأسف و رنجش شد. چند ماه قبل بود که علامه مصباح یزدی فقید، این «برادر عزیز» رهبر انقلاب که عمرش را در دفاع از اسلام و انقلاب سپری کرد، به مدت آماج فحاشی و هتاک‌های یک روزنامه‌نگار قرار گرفت. بیش از چند هفته، سیل اهانت بود که به سمت علامه مصباح سرازیر می‌شد. نه تنها علامه مصباح یزدی، که

خانواده ایشان هم مورد اهانت قرار گرفت. اما هیچ صدایی از حوزه، در محکو میت هتک حرمت علامه مصباح یزدی و دفاع از شخصیت ایشان شنیده نشد. گویی که علامه مصباح نه یک عالم وارسته شیعه که یک فرد ساده هم نبود که

لزومی به دفاع از شخصیت‌اش باشد. حتی خبری از دادستانی هم که باید به‌عنوان مدعی‌العموم با اهانت صورت گرفته برخورد می‌کرد، نبود برای نیروی‌های انقلابی سوال شده که چرا آن زمانی که علامه مصباح یزدی هتک حرمت شد صدایی از آقایان در نیامد؟ چرا کسی در مذمت و محکومیت هتک حرمت عالم بزرگوار چو مصباح سخنی نگفت؟ دادستان کل کشور جناب آقای منتظری که در جریان اخیر علم دفاع از مرجعیت و علمای تشیع را برداشته‌اند، زمانی که به علامه مصباح یزدی اهانت‌های مکرر می‌شد کجا بودند؟ شاید در نظر آقایان، علامه مصباح در دایره بزرگان نبوده که لزومی به محکومیت هتک حرمت ایشان دیده نشده است. یا اینکه مع‌الاسف، برخلاف ادعاهایی مبنی بر دفاع از ساحت بزرگان حوزه، صداقتی در واکنش‌های اخیر وجود ندارد که چنین تناقضی در رفتار آشکار می‌شود.

آغازی بر یک پایان

این اولین بار است که نیروی دریایی سپاه در منطقه آب های فراساحلی یک عملیات را اجرا می کند؛ اما انتشار این خبر و اساسا انجام این عملیات توسط نیروی دریایی سپاه چه پیامی دارد و اصلا فایده ای دارد؟ عملیات نیرویی دریایی سپاه از چند بعد قابل بررسی است. اینکه چرا نفتکش ویتنامی مورد توقیف قرار گرفته و سپاه در آب های آزاد چه می کند؛ سوالی است که در ابتدا ذهن ها را درگیر می کند، توقیف

تفتکش حامل محموله نفتی ایران در میان ناوشکن های آمریکا یی اتفاق افتاده است و اینکه ویتنام اینجا چه می کند چند بحث وجود دارد بر اساس قوانین بین المللی زمانی که پرچم روی یک کشتی نصب می شود آن کشتی یا

نفتکش جزو خاک یک کشور است؛ اما کشورها می تواند در آب های آزاد از پرچمی به جز پرچم کشور خود استفاده کنند و این موضوع با توافق کشور صاحب پرچم اتفاق می افتد. نفتکش ویتنامی که حامل محموله نفتی ایران بوده توسط آمریکایی ها در حال هدایت به محل نامعلوم بوده و در حقیقت در حال دزدیدن محموله نفتی ایران بوده، برخی نیز می گویند این نفتکش سابقه دزدی محموله نفت ایران را داشته و سپاه با آگاهی از این موضوع و با کشاندن این نفتکش به آب های آزاد آن را توقیف و انتقام دزدی قبلی را گرفته است. این مسئله به حدی برای آمریکایی ها سنگین آمد که از ۲ آبان زمان اجرای عملیات تا زمانی که اخبار به صورت رسمی توسط رسانه های ایرانی منتشر شد، هیچ صحبتی نکردند پس از آن هم اظهار داشتند ما فقط شاهد ماجرا بودیم و دخالت نکردیم در حالی که پرواز بالگردهای آمریکایی برفراز نفتکش وهشدار نیروی دریایی سپاه در تصاویر و فیلم های منتشر شده مشهود است توقیف این نفتکش پیام روشنی را منتقل می کند؛ هرگونه دزدی یا غارت اموال ملی با پاسخ سخت مواجه خواهد شد. این موضوع باعث ایجاد موازنه قدرت و بالا رفتن هزینه هرگونه تجاوز و دزدی اموال ملی برای کشورهای متخاصم به حساب می آید به علاوه اینکه ایران در آستانه شروع مذاکرات ۱+۴ بدون حضور آمریکا به مقامات مذاکره کننده یادآور می شود که کشور در موضع ضعف قرار ندارد و نمی

توانند برای رسیدن به توافق فشار را متوجه ایران کنند، نیروهای ارتش آمریکا علی رغم دخالت و نقش داشتن دزدی دریایی اما هنگام ورود و مقابله سپاه، وارد درگیری با ایران نشدند، می توان علت این نوع عملکرد آمریکا را این موضوع دانست که هزینه ورود و مقابله برای آمریکا بالا بوده و امکان مذاکره احتمالی با آمریکا را از بین می برد و اوضاع را برای آمریکا در مقابل ایران سختتر می کند، سپاه نیز بانجام این مقابله و برخورد در مقابل دزدی محموله نفتی در واقع موضع ایران را نسبت به هرگونه غارت ملی را نشان داد، چه این اتفاق در آب های آزاد بیوفتد چه در خلیج فارس با این حال اما مثل همیشه عده ایی در داخل نقدهایی به این اقدام سپاه وارد کردند و اظهار داشتند که ایران چندان کار قابل توجهی انجام نداده است، حقیقت این است که این منتقدان اگر مقداری از دیپلماسی و روابط بین الملل آگاه باشند به خوبی می دادند که هرگونه مقابله و صیانت از اموال و سرمایه ملی در هر کجای جهان هزینه اقدامات اینچنینی را برای سایر کشورها بالا برده و عامل ایجاد بازدارندگی است، به علاوه جلوگیری از سرقت

۷۵۰ هزار بشکه نفت ایران آنهم در شرایط تحریمی و بحران اقتصادی، امرکم اهمیتی نبوده و نیست

زهرا طیبی

احیای جسد مذاکره

اتحادیه اروپا با صدور بیانیهای ضمن تأکید بر برگزاری حضوری دور بعدی مذاکرات «وین» برای احیای برجام تصریح کرد که دور هفتم بر نحوه تضمین اجرای کامل و مؤثر توافق هسته‌ای ایران متمرکز است. علی باقری «معاون سیاسی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی در» توثیقی اعلام کرد که مذاکرات با هدف لغو تحریم‌های غیرقانونی و غیرانسانی، هشتم آذر ماه (۲۹ نوامبر) در وین برگزار می‌شود. وی نوشت: در تماس تلفنی با آقای انریکه مورا آغاز مذاکرات با هدف لغو تحریم‌های

غیرقانونی و غیرانسانی در روز هشتم آذر ماه در وین مورد موافقت قرار گرفت. در پی رایزنی اخیر علی باقری، با «انریکه مورا» معاون مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و هماهنگ کننده کمیسیون مشترک برجام در بروکسل توافق شد که مذاکرات ایران و گروه ۱+۴ پایان ماه نوامبر از سر گرفته شود. به این ترتیب دیپلمات‌های

بلندپایه چین، روسیه، فرانسه، بریتانیا و آلمان تحت ریاست جوزپ بورل، مسئول سیاست خارجه اتحادیه اروپا در وین با مقامات بلندپایه جمهوری اسلامی ایران دیدار می‌کنند. موضوع این مذاکرات رفع تحریم‌های ظالمانه علیه ملت ایران است. این گفت‌وگوها ادامه مذاکراتی است که از اوایل سال جاری شش دور آن برگزار شد و در آستانه انتخابات ریاست جمهوری ایران متوقف شد. دولت بایدن علاوه بر آنکه از ارائه ضمانت‌های لازم درباره عدم خروج از توافق خودداری می‌کند بر حفظ برخی از تحریم‌هایی است که دولت «دونالد ترامپ» بعد از خروج از برجام علیه ایران اعمال کرده اصرار دارد. مضاف بر این، مقام‌های دولت آمریکا پیش از این تصریح کرده‌اند که قصد دارند از ورود به برجام به عنوان سکویی جهت پرداختن به سایر اختلافات از جمله مسائل موشکی و منطقه‌ای استفاده کنند. وزیر امور خارجه ایران با بیان اینکه به دقت رفتار بایدن را می‌سنجیم و هدف «مذاکره»، حرف زدن محض نیست، بلکه

توافق ملموس و احترام به منافع متقابل است، اعلام کرد: ۱+۴ برای مذاکره مبتنی بر رعایت منافع و حقوق متقابل آماده باشد. سعید خطیب‌زاده سخنگوی وزارت امور خارجه نیز در نشست هفتگی با خبرنگاران درباره اظهارات سالیوان مبنی بر این‌که آماده بازگشت به مذاکرات با حسن نیت با ایران هستیم نیز گفت: امیدوارم آنچه از قول سالیوان گفتید درست باشد. اقدامات و برنامه‌های پیگیری شده توسط دولت بایدن تا امروز مخالف اعلام نیت آقای سالیوان است. ما به اندازه کافی حرف شنیدیم و منتظر عملی هستیم که ماه‌هاست به تعویق افتاده است. همچنین وزیر خارجه ایران در دیدار با جوزپ بورل در پی پیگیری روند مذاکرات، اظهار داشت: اگر آمریکایی‌ها فکر می‌کنند با اعمال فشار علیه ایران نتیجه می‌گیرند صد در صد اشتباه می‌کنند. مردم ایران نشان داده‌اند به فشار و تهدید پاسخ سخت می‌دهند. امیرعبدالهیان افزود: اگر دیگران به تعهدات خودشان برگردند و راستی آزمایی شود ما نیز آمادگی داریم اقدامات جبرانی خود را متوقف کنیم. این کار سختی نیست که آمریکایی‌ها به تعهدات خودشان بر اساس برجام عمل کنند و سه کشور اروپایی به بی عملی خود پایان دهند. دولت مردمی طی

هفته‌های اخیر بارها اعلام کرده است که ایران به دنبال مذاکره برای مذاکره نیست. این موضع نشان می‌دهد که روند تداوم مذاکرات برجام مسیری غیر از آنچه تاکنون بوده است را طی خواهد کرد. مقامات جمهوری اسلامی پیش‌تر خواستار لغو همه تحریم‌ها و تضمین خارج نشدن دوباره آمریکا از برجام شده و تأکید کرده بودند که اگر این شرایط محقق نشود عجله‌ای برای

مذاکره نیست و حال که در روزهای پیش رو مذاکرات وین با حضور نمایندگان و دیپلمات‌های دولت سیزدهم ادامه خواهد یافت این موضوع حائز اهمیت است که در دولت سیزدهم انسجام و مدیریت مناسبی برای به سرانجام رساندن مذاکرات با طرف‌های غربی وجود دارد دولت ریسی جمع بندی خود در مورد مذاکرات را به پایان رسانده و آماده حضور در وین است. انتظار این است که طرف اروپایی نیز تصمیمات جدیدی بگیرند و اراده و نیت واقعی خود را برای رسیدن این مذاکرات به نتیجه نشان دهند

حسنا حاجی‌باشی

در جستجوی کنشگری

یک هفته پیش چند دختر جوان روبروی سردر دانشگاه تهران، به مناسبت جشن فارغ التحصیلی خود کشف حجاب کردند. در فضای مجازی مثل همیشه، هر کسی از زاویه‌ی نگاه خود ماجرا را تحلیل می‌کرد. یک نفر از ورود کمیته‌ی انضباط دانشگاه در برخورد با دانشجویان میگفت و دیگری از دست پشت پرده‌ی مسیح علینژاد در این طور اقدامات واقیعت آن است که به عنوان یک دانشجوی دانشگاه تهرانی که تنها سه ترم را در دانشگاه حضور داشتم باید بگویم، احتمالا بسیاری از کسانی که با دیدن این تصویر شوکه شدند از وضعیت درون دانشگاه بی‌خبر هستند. وضعیت پوشش -دختران و پسران!- دانشجو در روزهای حضوری، هیچ نسبتی با نهاد علمی دانشگاه ندارد و همین موضوع بارها باعث اعتراض برخی دانشجویان در دانشگاه شده بود. حقیقت را بخواهید بعضا اقداماتی هم از سوی دانشگاه صورت گرفته، با این حال این اقدامات آنقدر غیرهوشمندانه و سطحی‌ست که اساسا دانشجویان معترض! بنای انفعال دانشگاه را با حضور فعالانه‌ی اینچنینی ترجیح می‌دهند

نمی‌خواهم درباره‌ی وضعیت پوشش در دانشگاه که حقیقتا منحصر به دختران هم نمی‌شود، تحلیلی ارائه دهم که در این مقال نمیگنجد. مناقشات و اعتراضاتی که به تصویر منتشر شده روبروی سردر دانشگاه تهران انجام شد خود نشان‌دهنده‌ی آن است که اساسا جامعه‌ی ایران با وجود وضعیت ناهنجار خود در موضوع حجاب، سنسورهایش فعال است و در یک کلام

مقوله‌ی بی‌حجابی عادی نشده‌است. شاید بشود درباره‌ی همین ادعا هم استدلال‌های زیادی را مطرح کرد، اما باید توجه داشت که پروژه‌ی عادی سازی کشف حجاب در ایران با وجود آنکه توسط عده‌ای خاص و معاند کلید خورد اما از ابتدای انقلاب بدنه‌ای را به عنوان مخالفین حجاب اجباری با خود به همراه داشت که هدف این دو گروه در کوتاه مدت یکسان تلقی می‌شود ولی در بلند مدت اساسا دو مسیر متفاوت را طی می‌کند. عدم تفکیک این دو قشر و مواجهه‌ی یکسان حاکمیت با این دو و البته به رسمیت نشناختن گروه دوم در رسانه‌ی ملی و تربیون‌ها، خود علت برخی از مواضع تند و تیز از سوی مردم هست. با این حال عکس منتشر شده به مناسبت جشن فارغ التحصیلی، ارادی یا غیرارادی می‌تواند کنشی در راستای پازل تکمیل کننده‌ی عادی سازی تلقی شود. لازم به ذکر است که طبق اخباری که توسط برخی افراد منتشر شد دانشجویان حاضر در این عکس دانشجویان خارجی مقیم ایران است

که قطعا در قضاوت این کنش اثرگذار است پرده دوم، واکنشی عجیب چند روز بعد از انتشار عکس کشف حجاب، جمعی از دختران چادری با روسری قرمز مقابل سردر دانشگاه تهران عکس گرفتند. مهمترین سوالی که اینجا باید به آن پاسخ داد این است که اساسا این تقابل، تقابل چه کسی مقابل چه کسی بود؟ انتخاب روسری قرمز، مقابل روبان قرمز لباس فارغ التحصیلی فارغ از ساده انگاری پشت آن، نشان از چه چیز است؟ ما حصل دو خبر کنش و واکنش کشف حجاب، بیش از یک ترکیب تکراری تقابل محجبه‌ها و بی‌حجاب‌ها نشان دهنده‌ی دوگانه‌ی مطلق‌ست که به این تقابل وجه مبارزه‌ای می‌دهد. تقابلی که می‌توانست با برخورد منطقی‌تری در کانتکس سوال و جواب پاسخ داده شود، می‌توانست در حوزه‌ی فرهنگ معنا شود، در تمام این سال‌ها تبدیل به هنجار و ضد هنجار شد و حال چنین واکنشی از نسلی که در دل چنین مبارزه‌ای رشد کرده است چندان بعید نیست. نسلی که نمیداند دامن زدن به این دوگانه بیش از خود موضوع می‌تواند آسیب داشته باشد و اساسا مشی تقابل، هر چند بخواهد با یک سرود یا اقدامی نرم همراه باشد، در هر صورت ماهیت عینی خود را دارد و شکاف این دو قطبی را بیشتر می‌کند بخشی از علت این تقابل به برخورد حاکمیت با مقوله‌ی حجاب برمیگردد. مقوله‌ای که هر چند آلت دست معاندین نظام است اما تا مدتی پاسخی جز امنیتی شدن نیز در داخل نداشت، این امنیتی شدن از جایی به بعد تبدیل به مشی مبارزه برای مخالفین آن شد این تبدیل مسئله‌ی حوزه‌ی زنان به مشی مبارزه، باعث شد که افراد حتی با دغدغه‌ی فمینیسم هم وارد میدان نشوند بلکه اساسا با

دغدغه‌ی مبارزه و مخالفت با جمهوری اسلامی، از ابزار مسائل حوزه زنان استفاده کند. عینی‌ترین مصداقش تغییر مشی برخی گروه‌های دانشجویی در دانشگاه است. در سال‌های اخیر برخی گروه‌های دانشجویی که سابقا متوسل به موضوعات سیاسی برای تجمع و اعتراض می‌شدند، در سال‌های اخیر که کشور تحولات مختلفی را پشت سر گذاشت وارد فاز جدیدی از اقدام شدند. انتشار نشریات دانشجویی با موضوعات شاذ حوزه زنان تا تجمع سال ۹۸

می‌تواند نشان‌دهنده‌ی مهجوریت مسائل زنان نزد این گروه مشخص باشد به عبارتی سوژه‌ی اصلی نزد این گروه تقابل است، بخشی از شکل گیری این تقابل به دلیل اقداماتی از سوی حاکمیت جهت امنیتی شدن مقوله‌ی حجاب و بخش دیگر که تشدید کننده‌ی بخش اول بود. ماهیت اپوزوسیون واری‌ست که معاندین نظام به این مسائل دادند با این حال در سال‌های اخیر، هر چند کم اما در اقدام بی سابقه‌ای رسانه‌ی ملی گام‌های کوچکی در شکل گیری ماهیت نظری مقوله‌ی پوشش و حجاب کرد، میزگردها و مناظره‌هایی که باید زودتر گذاشته می‌شد اما به علت عدم پذیرش از سوی دستگاه‌های اجرایی، به تاخیر می‌افتاد

فرزانه سادات باطنی